

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/203/2018
Identifikačné číslo spisu: 5914200216
Dátum vydania rozhodnutia: 28.05.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Šikuta
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5914200216.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jána Šikutu, PhD. a sudcov JUDr. Martina Vladika a JUDr. Janky Cisárovej, v spore žalobcu Československá obchodná banka, a.s., so sídlom v Bratislave, Žižkova 11, IČO: 36 854 140, zastúpeného povereným zamestnancom O., proti žalovaným 1/ O., bývajúcemu v F., a 2/ O., bývajúcemu v F., obaja zastúpení Advokátskou kanceláriou JUDr. Ladislav Jančí, s. r. o. so sídlom v Ružomberku, Dončova 1451/21, IČO: 36 862 304, o zaplatenie 151.224,32 Eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Ružomberok pod sp. zn. 2 C 14/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. novembra 2017 sp. zn. 11 Co 259/2017, takto

rozhodol:

I. Dovolanie z a m i e t a.

II. Žalovaní 1/, 2/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Ružomberok (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 21. júna 2017 č. k. 2 C 14/2014-229 uložil žalovaným 1/, 2/ spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi 151.224,32 Eur s úrokom z omeškania z jednotlivých splátok v poradí ako nastala ich splatnosť. V ostatnej časti žalobu zamietol. Žalobcovi voči žalovaným 1/, 2/ priznal spoločne nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania mal za to, že vzhľadom na vznesenú námietku premĺčania zo strany žalovaných 1/, 2/ skúmal, kde a kedy došlo k premĺčaniu nároku žalobcu na uplatnenie svojho práva na súde. Ustálil, že v preskúmanej veci žalobca mohol podať žalobu už dňa 21. apríla 2010, dňom nasledujúcim po zosplatení úveru, teda týmto dňom začala plynúť premĺčacia doba a uplynula dňom 21. apríla 2013. Žaloba bola podaná následne dňa 20. januára 2014, t. j. po uplynutí premĺčacej doby. Vzhľadom na námietku žalobcu o tom, že vznesená námietka premĺčania je v rozpore s dobrými mravmi, skúmal, či ide o výkon práva vzniesť námietku premĺčania, v súlade s § 3 Občianskeho Zákonníka (ďalej len „OZ“). Zohľadnil, že úver žalovanými riadne splácaný nebol ani po vyhlásení splatnosti celého úveru, kedy žalovaní svoj dlh neuhradili. Po dobrovoľnej dražbe bol na žalovanú sumu započítaný výťažok z dražby, zvyšná časť pohľadávky bola priznaná v súdnom konaní a vymáhaná v exekúcii. Počas celého procesu žalovaní nenamietali svoj dlh, vyjadrovali ochotu ho

uhradiť. V exekúcii bola uzatvorená zmluva o postupnom splácaní vymáhanej pohľadávky, ktorou žalobca umožnil žalovaným splácať dlh mesačnými splátkami vo výške 1.000 Eur. Ubezpečovali žalobcu, že vyvíjajú sily k predaju nehnuteľnosti, aby mohli zaplatiť jeho pohľadávku. Prvoinštančný súd zohľadňoval, že za účelom zabezpečenia pohľadávky žalobcu voči žalovaným, vzniknutej na základe zmluvy o úvere, bolo dojednané medzi zmluvnými stranami záložné právo, to znamená, že pohľadávka žalobcu, resp. jeho právneho predchodcu, bola právne zabezpečená pre prípad, že žalovaní 1/ a 2/ svoj dlh nesplnia. Žalovaní 1/ a 2/ v lehote splatnosti svoj dlh voči žalobcovi nesplnili, preto využil svoju zákonnú možnosť záložné právo vykonať, uspokojiť sa zo zálohou, a výťažok dobrovoľnej dražby bol zaúčtovaný žalobcom na čiastočnú úhradu predmetného úveru na istinu vo výške 451.224,32 Eur dňom 26. októbra 2010. Po vyhlásení dobrovoľnej dražby súdom za neplatnú, výťažok dobrovoľnej dražby žalobcom bol vrátený vydražiteľovi a vlastnícke právo k predmetu dražby bolo zapísané v prospech žalovaného 1/. Uvedené skutkové okolnosti súd považoval za takej intenzity a výnimočného charakteru, že odôvodňovali odopretie ochrany práva žalovaných 1/ a 2/ na uplatnenie námietky premlčania, nakoľko by išlo o výkon práva, ktorý je formálne v súlade so zákonom, avšak zároveň o prostriedok umožňujúci poškodiť žalobcu ako účastníka právneho vzťahu na úkor žalovaných 1/ a 2/. Na základe uvedeného preto žalobe sčasti vyhovel a v časti nároku žalobcu na zaplatenie úrokov a úrokov z omeškania vyhovel iba čiastočne tak, ako uviedol vo výroku rozhodnutia.

2. Na odvolanie žalovaných 1/, 2/ Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. novembra 2017 sp. zn. 11 Co 259/2017 napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol a žalovaným 1/, 2/ priznal náhradu trov konania v celom rozsahu. Dospel k názoru, že prvoinštančný súd síce vykonal dostatočné dokazovanie, dospel k správnym skutkovým zisteniam, avšak vec nesprávne právne posúdil, pokiaľ na podklade dôvodov v napadnutom rozhodnutí uvedených, konštatoval, že námietka premlčania vznesená zo strany žalovaných je výkonom práva v rozpore s dobrými mravmi, že ide o zjavné zneužitie práva. Prioritne sa zaoberal otázkou, či úverová zmluva uzatvorená medzi stranami sporu dňa 7. marca 2006 je zmluvou spotrebiteľskou. Prvoinštančný súd správne zohľadnil, že zmluva o úvere bola uzatvorená medzi právnym predchodcom žalobcu ako dodávateľom, ktorý konal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a žalovanými 1/ a 2/ ako fyzickými osobami - spotrebiteľmi, nekonajúcimi pri uzatváraní tejto zmluvy v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, nakoľko z vykonaných dôkazov nezistil, že by žalovaní 1/ a 2/ v čase uzatvárania tejto zmluvy mali oprávnenie na výkon podnikateľskej alebo inej obchodnej činnosti s predmetom „kúpa nehnuteľnosti“. Aj odvolací súd ustálil, že žalovaným bol úver poskytnutý ako fyzickým osobám. Odvolací súd nepovažoval za sporné, že zmluva o poskytnutí úveru uzatvorená medzi stranami sporu je zmluvou spotrebiteľskou, za sporné považoval, či vznesená námietka premlčania žalovanými 1/, 2/ je výkonom práva v rozpore s dobrými mravmi ako ustálil prvoinštančný súd, alebo je len výkon práva, ktorý vzhľadom na okolnosti, ktoré medzi stranami sporu prebehli, zakladá s tým spojené právne následky. Dobrým mravom zásadne neodporuje, ak niekto namieta premlčanie práva uplatňovaného voči nemu, nakoľko inštitút premlčania prispieva k istote v právnych vzťahoch a je inštitútom zákonným, teda použiteľným vo vzťahu k akémukoľvek právu, ktoré sa podľa zákona premlčuje. Odvolací súd dospel k záveru, že žalobcovi nič nebránilo, aby už v momente zistenia, že prebieha na súde konanie o určenie neplatnosti dražby, z opatrnosti uplatnil svoje nároky voči žalovaným 1/, 2/ žalobou na plnenie o zaplatenie zvyšku dlhu i napriek tomu, že v tom čase síce disponoval výťažkom z dobrovoľnej dražby, avšak nemal istotu, s akým výsledkom predmetné konanie skončí. Zároveň mohol požiadať o prerušenie tohto konania, nakoľko v konaní o určenie neplatnosti dražby sa riešila otázka, ktorá mala význam pre rozhodnutie súdu práve v konaní o zaplatenie zvyšku dlhu. To, že žalobca nebol dostatočne bdely a predvídavy a svoje nároky voči žalovaným neuplatnil včas, nemožno považovať za také správanie žalovaných 1/, 2/, pre ktoré došlo k márnemu uplynutiu premlčacej lehoty žalobcovi. Žalobca totiž už pred zosplatením úveru z hľadiska platobnej disciplíny žalovaných 1/, 2/ vedel, že títo si svoje povinnosti vyplývajúce pre nich z úverového vzťahu riadne a včas nesplnia, a preto nemohol ani dôvodne predpokladať, že sa tak stane v priebehu konania o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby prípadne v tomto konaní. Navyac, žalobca ani dostatočne neobjasnil súdu, aké okolnosti a pohnútky ho viedli k tomu, že uveril žalovaným 1/, 2/ v tom, že si svoju povinnosť uhradiť mu zvyšok dlhu vo vzťahu k nemu splnia dobrovoľne. Samotné začatie konania o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby možno považovať za moment, kedy sa žalobca dostal do rizika v tom, s

akým výsledkom predmetne konanie skončí. Žalovaní 1/, 2/ sa nesprávali protiprávne tým, že podali žalobu o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby, a taktiež pokiaľ nároky žalobcu boli výťažkom z dobrovoľnej dražby uspokojené, nemali dôvod duplicitne vo vzťahu k žalobcovi poskytovať ďalšie plnenia na úhradu dražbou uspokojeného dlhu. Nemožno preto ich nečinnosť v tomto smere považovať za zneužitie práva, za úmysel poškodiť žalobcu, keď ako žalobca, ani oni nemohli predpokladať výsledok konania. Z týchto dôvodov sa odvolací súd odchyľil od názoru prvoinštančného súdu pokiaľ ide o vznesenú námietku premlčania a ustálil, že táto bola výkonom práva, ktorému je potrebné poskytnúť právnu ochranu.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Mal za to, že v predmetnej veci bolo potrebné vyriešiť tri kľúčové právne otázky, a to, 1/ či je pre posúdenie postavenia fyzickej osoby ako spotrebiteľa potrebné zohľadniť faktický stav alebo je rozhodujúca identifikácia v zmluve, 2/ či sa aplikuje pri absolútnom obchode právna úprava premlčania podľa Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka (ObchZ), 3/ a či môže byť námietka premlčania vznesená spotrebiteľom posúdená v rozpore s dobrými mravmi.

3.1. Pokiaľ ide o otázky právneho posúdenia žalovaných ako spotrebiteľov a či sa aplikuje pri absolútnom obchode právna úprava premlčania podľa Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka, dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, keď neexistuje ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu, a táto právna otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. K aplikácii ustanovení o premlčacej dobe v prejednávanej veci poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu sp. zn. 6 MCdo 4/2012 a 7 MCdo 9/2014, k povahe záväzkového vzťahu založeného zmluvou o úvere ako absolútného obchodu a potrebe aplikácie Obchodného zákonníka. V týchto rozhodnutiach je vyjadrený právny názor, z ktorého vychádzal žalobca pri svojej právnej argumentácii v tomto konaní. Poukázal na existenciu aj protichodných rozhodnutí s opačným výsledkom, kde obdobná vec bola posúdená podľa OZ (3 MCdo 14/2014, 4 MCdo 17/2014). Z Uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 MCdo 4/2012 zo dňa 27. marca 2013, vyplýva, že „...zmysle § 261 ods. 4 ObchZ sa akcesorické záväzky spravujú režimom ObchZ, pokiaľ je tomuto režimu podriadený hlavný záväzok. Vzťahy, ktoré vznikajú pri zabezpečení záväzkov z úverovej zmluvy sa preto spravujú ustanoveniami ObchZ...“ Totožný právny názor vyjadril Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom uznesení sp. zn. 7 MCdo 9/2014 zo dňa 24. marca 2015, podľa ktorého „...hlavným záväzkovým vzťahom, z ktorého navrhovateľka vyvodzuje svoj nárok, je v danom prípade zmluva o úvere, ktorá sa spravuje ustanoveniami ObchZ. Aj právny vzťah medzi navrhovateľom a odporcom 1/ ako dlžníkom, uzavretím dohody o splátkovom kalendári a uznaním dlhu sa zabezpečovalo plnenie záväzku vzniknutým zo zmluvy o úvere, bolo preto potrebné posúdiť tieto právne úkony podľa príslušných ustanovení ObchZ, a následne aj otázku premlčania odporcom 1/ uplatneného nároku bolo treba aplikovať ustanovenia ObchZ...“

3.2. Pokiaľ ide o otázku, či môže byť námietka premlčania vznesená spotrebiteľom posúdená v rozpore s dobrými mravmi, dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, keď táto otázka ešte nebola vyriešená v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu. Namietal, že počas celého procesu vymáhania pohľadávky žalovaní nenamietali svoj dlh a vyjadrovali ochotu ho uhradiť. Po dobrovoľnej dražbe bol na časť istiny pohľadávky (žalovanú sumu) započítaný výťažok z dražby. Druhá časť pohľadávky bola priznaná v súdnom konaní a vymáhaná v exekúcii. V exekúcii bola uzavretá Zmluva o postupnom splácaní vymáhanej pohľadávky, ktorou žalobca umožnil žalovaným (ako povinným) splácať ich dlh mesačnými splátkami vo výške 1000,- Eur. Žalovaní opätovne uvádzali, že by sa chceli dohodnúť, že uznávajú svoj dlh a majú záujem ho vyrovať, čo by chceli zabezpečiť priamym predajom nehnuteľnosti, v časti príslušenstva žiadali o jeho odpustenie v čo najväčšej miere. Žalobca so žalovanými nakoniec dospeli k dohode o riešení a splatení pohľadávky. Túto dohodu žalovaní nespĺnili. Z priebehu a z výsledku mimosúdnych rokovaní je zrejmé, že žalovaní nevedli rokovanie v dobrej viere. Svojím konaním zavádzali súd ako aj žalobcu. Na základe ustáleného skutkového stavu a predložených dôkazov je dovolateľ názoru, že preukázal výnimočnú intenzitu okolností, za ktorých bola vznesená námietka premlčania a okolnosti za ktorých k premlčaniu došlo (žalobca disponoval výťažkom z dražby,

možnosť vznesenia námietky neexistencie dlhu v určitom čase). Navrhol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie alebo ho zmeniť a nárok podľa žaloby priznať.

4. Žalovaní 1/, 2/ navrhli dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie úspešne napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. O tom, či je daná prípustnosť dovolania, rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom. Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí, konkretizuje a náležite doloží, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

8. Žalobca prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, ako aj ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

9. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky.

9.1. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu, teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou dovolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine, ako aj procesnoprávna, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení.

9.2. Nevyhnutným predpokladom je, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu, vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu, aj keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Zároveň musí ísť o otázku, ktorú už riešil dovolací súd, v jeho rozhodnutiach ale táto otázka je riešená rozdielne.

9.3. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, takto dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

9.4. Osobitne významným znakom otázky relevantnej v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je jej zásadný právny význam. Aj za účinnosti nových civilných predpisov je opodstatnené konštatovanie, že otázkou zásadného právneho významu je otázka, ktorá je významná nielen pre tú ktorú prejednávajú právnu vec, spor, ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov Slovenskej republiky (1 Cdo 132/2009, 2 Cdo 71/2010, 3 Cdo 51/2006, 4 Cdo 151/1998, 5 Cdo 1/2010, 7 Cdo 117/2011). Zásadný právny význam otázky, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. c/

CSP, je daný zámerom prispieť k prekonaniu „existujúcej“ rozdielnosti rozhodovania dovolacieho súdu.

9.5. Na dôvažok treba uviesť, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná len otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky vyššie uvedené znaky. Ak z týchto znakov chýba čo i len jeden, nemôže byť dovolanie procesne prípustné.

10. Pokiaľ procesná strana v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, nevymedzí právnu otázku a neoznačí rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré danú otázku riešia rozdielne, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach, ktorú otázku a ktoré rozhodnutia mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo byť neefektívne a nedosahujúce zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky a nekonkretizovania podstaty rozdielnosti rozhodovania dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd. V opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj konkrétne cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (porovnaj 3 Cdo 6/2017).

11. Žalobca v dovolaní uviedol, že napadnutý rozsudok spočíva v nesprávnom právnom posúdení v otázke, či sa premlčanie práva zo spotrebiteľskej úverovej zmluvy má riadiť ustanoveniami Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka, namietal, že žalovaní zmluvu o úvere uzavreli ako živnostníci podľa Obchodného zákona, a teda neboli spotrebiteľia. Podľa názoru dovolateľa je nesprávny názor súdov, podľa ktorého sa tento vzťah má riadiť ustanoveniami Občianskeho zákonníka vrátane premlčania; za správny považuje názor, že na predmetný vzťah sa majú aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka o premlčaní, pretože obsahujú komplexnú úpravu premlčania. Podľa názoru dovolacieho súdu žalobca takto v dovolaní nastolil právnu otázku spôsobom, ktorý zodpovedá § 421 ods. 1 písm. c/ CSP.

12. V danom prípade dovolateľ ním tvrdenú rozdielnosť rozhodovania dovolacieho súdu o predmetnej otázke vyvodzoval z rozhodnutí najvyššieho súdu, ktoré na jednej strane spočívali na názore, že otázku premlčania práva z právneho vzťahu založeného zmluvou o úvere, stranou ktorej je spotrebiteľ, treba posudzovať podľa ustanovení ObchZ (6 MCdo 4/2012 a 7 MCdo 9/2014), a na druhej strane na názore, že túto otázku treba posudzovať podľa ustanovení OZ o premlčaní (3 MCdo 14/2014 a 4 MCdo 17/2014).

12.1. V rozhodnutí z 28. apríla 2011 sp. zn. 2 MCdo 3/2011 dospel najvyšší súd k záveru, že záväzkové vzťahy, ktoré vznikli zo zmluvy o úvere, sa bez ohľadu na povahu účastníkov spravujú záväzkovou časťou ObchZ.

12.2. Najvyšší súd v rozhodnutí z 27. marca 2013 sp. zn. 6 MCdo 4/2012 uviedol, že zmluva o úvere upravená ustanoveniami § 497 až § 507 ObchZ je tzv. absolútnym obchodom, čo znamená, že sa tento právny vzťah bez ohľadu na povahu jeho účastníkov spravuje ObchZ. V takomto prípade použitie ustanovení OZ neprichádza do úvahy ani pri posudzovaní otázok premlčania, keďže všeobecná právna úprava premlčania je obsiahnutá v obchodnom práve.

12.3. Obdobne rozhodnutie najvyššieho súdu z 21. marca 2015 sp. zn. 7 MCdo 9/2014 spočíva na právnom názore, podľa ktorého ak hlavným záväzkovým vzťahom je zmluva o úvere, aj na otázku premlčania bolo treba aplikovať ustanovenia ObchZ.

12.4. Na rozdiel od toho najvyšší súd vo svojom rozhodnutí z 21. apríla 2015 sp. zn. 3 MCdo 14/2014 a tiež v rozhodnutí z 26. novembra 2015 sp. zn. 4 MCdo 17/2014 uviedol, že ak by najvyšší súd zrušil mimoriadnym dovolaním napadnuté rozsudky a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, musel by prvoinštančný súd vziať na zreteľ § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, pričom by ako „orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy“ bol povinný prihliadnúť na zákonný

dôvod (premlčanie), ktorý bráni priznať plnenie požadované žalobou. Mal by tiež zohľadniť § 52 ods. 2 vetu tretiu OZ, podľa ktorého všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia OZ, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva.

13. So zreteľom na riadne nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 písm. c/ a vyššie konkretizovanú nejednotnosť rozhodovania dovolacích senátov v minulosti dospel preskúmajúci senát najvyššieho súdu k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalobcu je v danom prípade procesne prípustný v zmysle uvedeného ustanovenia CSP. Následne tento senát skúmal, či je dovolanie žalobcu aj dôvodné.

14. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

15. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

16. Podľa právneho názoru vec preskúmajúceho senátu najvyššieho súdu spočíva dovolaním napadnutý rozsudok na správnom právnom posúdení veci. K dôvodom vedúcim k tomuto názoru dovolací súd uvádza nasledovné:

17. Najvyšší súd ešte v čase predchádzajúcim vydaniu všetkých rozhodnutí, na ktoré poukazuje dovolateľ, riešil otázku vzťahu právnej úpravy premlčania podľa OZ a ObchZ v prípade dodávateľom uplatneného nároku na plnenie (proti spotrebiteľovi) z právneho vzťahu založeného spotrebiteľskou zmluvou. V rozhodnutí z 25. januára 2011 sp. zn. 5 MCdo 20/2009, ktoré bolo neskôr publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 36/2013, najvyšší súd zaujal právny záver, že obsahom zmluvy, ktorá spĺňala všetky znaky typovej zmluvy, nesmie byť zmluvné ustanovenie, v zmysle ktorého sa na premlčanie uplatní ObchZ. Toto ustanovenie spôsobuje totiž nepriaznivejšie postavenie spotrebiteľa, lebo OZ upravuje kratšiu (trojročnú) premlčaciu dobu, s uplatnením ObchZ je ale spojená dlhšia (štvorročná) premlčacia doba.

18. V rozsudku z 21. apríla 2015 sp. zn. 3 MCdo 14/2014 najvyšší súd poukázal na § 261 ods. 3 písm. d/, § 387 ods. 1, § 397 ods. 1 ObchZ, ďalej § 52 ods. 2, § 100 ods. 1 a § 101 OZ a napokon § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa. Konštatoval, že ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa použijú vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia OZ, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Tento rozsudok najvyššieho súdu bol napadnutý ústavnou sťažnosťou, ktorú ústavný súd odmietol uznesením z 12. apríla 2016 sp. zn. III. ÚS 194/2016 ako zjavne neopodstatnenú.

19. Obsahovo identické právne závery, ktoré zaujal najvyšší súd v rozsudku uvedenom v bode 18., zaujal aj v iných neskorších skutkovo a právne obdobných veciach (viď rozsudky napr. z 28. mája 2015 sp. zn. 8 MCdo 13/2014, z 26. novembra 2015 sp. zn. 4 MCdo 17/2014, zo 14. septembra 2017 sp. zn. 3 Cdo 87/2017).

20. V preskúvanom prípade nemá dovolací súd dôvod spochybňovať názor žalobcu, že úver je tzv. absolútnym obchodom a že naň dopadá tretia časť ObchZ. Zároveň je však potrebné mať na zreteli, že úverová zmluva vykazuje aj znaky spotrebiteľskej zmluvy. Súdna prax považuje obdobné právne vzťahy vzhľadom na vzťah medzi podnikateľom a nepodnikateľom a so zreteľom na nepodnikateľský účel

zmluvy za typické občianskoprávne (spotrebiteľské) vzťahy. Účastníkmi týchto vzťahov sú obchodník (poskytujúci úver v rámci svojho predmetu činnosti) a spotrebiteľ (ktorý prijíma úver na svoju osobnú spotrebu); ide tu teda o typické občianskoprávne vzťahy. Vzhľadom na to je v plnom súlade s princípmi ochrany spotrebiteľa požiadavka, aby v prípade duplicitnej právnej úpravy rovnakých inštitútov súkromného práva, bola aj z hľadiska premlčania, dĺžky premlčacej doby a jej plynutia aplikovaná právna úprava obsiahnutá v OZ, a nie v ObchZ. Správnosť aplikácie občianskoprávnej premlčacej doby, dokonca aj v absolútnych obchodoch majúcih zároveň spotrebiteľský charakter, z ústavnoprávneho hľadiska nespochybnil ani ústavný súd (viď napríklad uznesenie ústavného súdu z 19. júna 2013 sp. zn. I. ÚS 402/2013).

21. To, že úverovú zmluvu treba v danom prípade považovať za zmluvu spotrebiteľskú, vyplýva aj z obsahu smernice Rady 87/102/EHS z 22. decembra 1986, ktorá klienta úverového vzťahu, ktorému je úver poskytovaný, sama definuje označením „spotrebiteľ“.

22. Problematika spotrebiteľského práva je natoľko obširná, že je predmetom úpravy nielen jedného právneho predpisu, ale celého komplexu vzájomne súvisiacich právnych predpisov. V rozhodnom čase, v čase uzatvorenia úverovej zmluvy (7. marca 2006), zmluva o úvere ako taká nebola síce v § 52 ods. 1 OZ zaradená do katalógu tam zadefinovaných spotrebiteľských zmlúv, už od 25. novembra 2004 bolo však účinné ustanovenie § 23a zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, podľa ktorého spotrebiteľskými zmluvami sú zmluvy uzavreté podľa OZ, ObchZ, ako aj všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzavierajú vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje (porovnaj tiež napr. sp. zn. 3 Cdo 87/2017).

23. Je preto nepochybné, že v rozhodnom čase za spotrebiteľskú zmluvu bolo možné považovať aj so spotrebiteľom uzatvorenú zmluvu podľa ObchZ; na takúto zmluvu bolo potrebné aplikovať ustanovenia spotrebiteľského práva chrániace spotrebiteľa. Navyiac z obsahu Zmluvy o úvere zo dňa 7. marca 2006 nevyplýva, že žalovaní 1/, 2/ túto uzatvárali ako živnostníci, keď ako účastníci zmluvy sú vedení ako fyzické osoby (bez IČO), pričom účel a predmet úveru je uvedený „kúpa nehnuteľností“. Navyiac žalobca sám definuje žalovaných 1/, 2/ ako spotrebiteľov, čo je predmetom dovolacej otázky podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu teda napadnutý rozsudok spočíva na správnom právnom posúdení otázky aplikácie ustanovení Občianskeho zákonníka na premlčanie žalobcom uplatneného práva.

24. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu, pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c/ neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd preto jeho nedôvodné dovolanie zamietol podľa § 448 CSP.

25. Pokiaľ ide o uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP relevantnou je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla ustáliť rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a b/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

26. Žalobca v dovolaní uviedol, že napadnutý rozsudok spočíva v nesprávnom právnom posúdení v otázke, ktorú dostatočne konkretizoval ako aj uviedol, ako by mala byť posúdená, riešená, keď je názoru, že námietka premlčania bola v danom prípade vznesená spotrebiteľom v rozpore s dobrými mravmi, keď na základe ustáleného skutkového stavu a predložených dôkazov je dovolateľ názoru, že preukázal výnimočnú intenzitu okolností, za ktorých bola vznesená, a teda namieta, že bola vznesená v rozpore s dobrými mravmi.

27. Podľa názoru dovolacieho súdu žalobca takto v dovolaní nastolil právnu otázku spôsobom, ktorý zodpovedá § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, a teda dovolanie dovolací súd vyhodnotil ako prípustné.

28. Pokiaľ ide o dôvodnosť dovolania, dovolací súd svojim prieskumom v databáze rozhodnutí najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho zistil, že skutočne právna otázka možnosti vznesenia námietky premlčania spotrebiteľom v rozpore s dobrými mravmi riešená nebola.

29. Otázka premlčania a dobrých mravov ale bola riešená dovolacím, či ústavným súdom vo viacerých iných prípadoch, a to nasledovne.

29.1. Z hľadiska vývoja aplikačnej praxe súdov je možné sledovať postupné odkláňanie sa od právneho názoru Najvyššieho súdu SR uvedené v rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 148/2004, ktorým vyslovil, že „dôvodné vznesenie námietky premlčania v občianskom súdnom konaní (§ 100 ods. 1 OZ) nemožno považovať za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 OZ.“.

29.2. Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 41/2012 (ZSP 1/2015) uvádza: Dobrým mravom zásadne neodporuje, ak niekto namieta premlčanie práva uplatňovaného voči nemu, lebo inštitút premlčania je inštitútom zákonným a teda použiteľným vo vzťahu k akémukoľvek právu, ktoré sa zo zákona premlčuje. Ak žalobca nevhodnou voľbou prostriedku ochrany svojich práv z objektívneho hľadiska vlastným zavinením vytvoril podmienky pre neskoršie úspešné vznesenie námietky premlčania práva žalovaným, uplatnenie námietky premlčania nie je v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 OZ.

29.3. Podľa nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 176/2011 (bezdôvodné obohatenie) samotná dôvodnosť vznesenej námietky premlčania však rozpor s dobrými mravmi nezakladá. Aplikácia tohto inštitútu by mala byť len výnimočná a nemala by zhojovať neznalosť zákona - t. j. neznalosť plynutia premlčacích dôb. V tomto smere je potrebné poukázať aj na jednu zo základných zásad súkromného práva - *vigilantibus iura scripta sunt* - právo patrí bdelym. Preto je potrebné pri skúmaní otázky, či je vznesenie námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi skúmať, či strana konania, ktorá sa dovoľáva rozporu s dobrými mravmi v súlade s § 3 ods. 1 OZ, postupoval s dostatočnou mierou starostlivosti a opatrnosti práve v súlade so zásadou *vigilantibus iura*, ktorá predpokladá, že každý zodpovedá za náležitú mieru predvídavosti a opatrnosti nielen pri vzniku právneho vzťahu, ale aj pri uplatňovaní svojich práv a výkone svojich práv a povinností z neho vyplývajúcich.

29.4. Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7 Cdo 226/2016 zo dňa 13. decembra 2017 (dohoda o zložení kaucie) uvádza: Treba totiž považovať nielen za rozporné s dobrými mravmi, ale (bez snahy preháňať) i za neslušné, aby mohli byť priznané účinky námietke premlčania vznesenej tým účastníkom hmotnoprávneho vzťahu, ktorý s i najskôr z pozície fakticky silnejšej strany vzťahu na druhom účastníkovi prakticky vynútil uzavretie dohody odporujúcej kategorickým ustanoveniam zákona a aj splnenie takto len domnelej povinnosti, vyplývajúcej druhému účastníkovi z neplatného právneho úkonu, v takejto súvislosti súčasťou ním formulovanej dohody urobil tiež ustanovenie o vlastnom oprávnení ponechať si plnenie druhého účastníka po celú dobu trvania základného právneho vzťahu a okrem toho i po dobu dvoch rokov (dvoch tretín všeobecnej premlčacej doby) po zániku takéhoto vzťahu a ktorý napokon za stavu riadenia sa druhého účastníka dohodou pre nedostatok pochybností o platnosti v nej obsiahnutých dojednaní svoju obranu proti uplatňovaniu práva druhým účastníkom v súdnom konaní založil výlučne na neplatnosti dohody a márnom uplynutí premlčacej doby, ku ktorému malo prísť už počas trvania základného právneho vzťahu (vyznačujúceho sa len právnou, nie však i faktickou rovnosťou oboch strán vzťahu) a takto ešte v čase, v ktorom by fakticky slabšia strana vzťahu uplatnením práva bola nútená podstúpiť tiež riziko rôznych „odvetných“ opatrení druhej strany vzťahu na svoju ujmu).

29.5. Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 137/2017 zo dňa 22. marca 2018 - Súlad dobrých mravov s námietkou premlčania vznesenou štátom v konaní podľa zákona č. 58/1969 Zb., v ktorom sa posudzuje jeho zodpovednosť za spôsobenú škodu - uvádza:

Dobrymi mravmi sa rozumie súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré v historickom vývoji preukazujú istú nemennosť, vystihujú podstatné historické tendencie, sú akceptované rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú povahu základných noriem správania. Rozpor s dobrými

mravmi spočíva v tom, že výkon práva sa prieči spoločensky uznávaným názorom, ktoré vo vzájomných vzťahoch určujú, aký má byť obsah ich konania, aby bol súladný so všeobecnými zásadami spoločnosti. Vo všeobecnosti ide o prípad konania v rozpore s dobrými mravmi vtedy, keď konajúci síce formálne postupuje v medziach svojho práva, ale realizáciou tohto práva sleduje poškodenie druhého účastníka právneho vzťahu. V takom prípade síce ide o výkon práva, avšak výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, pre ktorý je typické, že konajúcemu v skutočnosti nejde o dosiahnutie cieľov, ktoré právo s takým konaním spája, ale mu ide o to, aby vedľajšie účinky jeho konania viedli k stavu jemu vyhovujúcemu, avšak poškodzujúcemu druhú stranu. Taký výkon práva, i keď je so zákonom formálne v súlade, je v skutočnosti výkonom práva iba zdanlivým, lebo jeho účelom nie je vykonať (svoje) právo, ale poškodiť právo (niekoho iného). V zákonom stanovených prípadoch je výkonom práva tiež vznesenie námietky premlčania. Námietka premlčania je jednostranný právny úkon dlžníka v konaní pred súdom, ktorým dlžník namieta uplynutie premlčacej doby.

29.6. Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 249/2014 zo dňa 30. júla 2015 - (náhrada škody z nezákonného rozhodnutia) - Za špecifických okolností však výkon práva namietat' premlčanie uplatneného nároku by mohlo byť konaním umožňujúcim poškodiť druhého účastníka právneho vzťahu, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by zánik uplatňovaného nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby bol neprímerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a s dôvodmi, pre ktoré svoje právo neuplatnil včas. Znaky konania vykazujúce priamy úmysel poškodiť druhého účastníka je potrebné vyvodzovať z tých okolností, za ktorých bola námietka premlčania tohto nároku uplatnená a nie z okolností a dôvodov, z ktorých je vznik uplatňovaného nároku odvodzovaný, inými slovami, rozhodujúce (určujúce) pre odopretie účinkov námietky premlčania sú okolnosti, ktoré existovali v čase uplatnenia námietky premlčania. Tieto okolnosti musia byť naplnené v natoľko výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do právnej istoty, akým je neumožnenie práva uplatniť námietku premlčania.

29.7. V rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 151/2012 zo dňa 9. decembra 2015 (náhrada nemajetkovej ujmy) sa uvádza: Posúdenie dôvodnosti námietky premlčania zostáva na úvahe súdu, ktorý objektívne prihliada predovšetkým na to, za akých okolností bola námietka premlčania vznesená, za akých okolností k premlčaniu došlo (dôvody, pre ktoré nedošlo k uplatneniu práva) a prípadne samotnú ujmu, ktorá veriteľovi v dôsledku účinkov premlčania hrozí. Úmysel poškodiť druhého účastníka námietkou premlčania však nemožno vyvodiť z okolností a dôvodov, z ktorých je vznik uplatneného nároku vyvodzovaný, ale z tých konkrétnych okolností, za ktorých bola námietka premlčania uplatnená. Tieto okolnosti by pritom museli byť naplnené v natoľko výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do princípu právnej istoty, akým je odopretie práva uplatniť námietku premlčania.

29.8. Rozsudok Najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 441/2013 zo dňa 31. marca 2016 - Námietka premlčania a dobré mravy (prevod nebytového priestoru) - Uplatnenie námietky premlčania sa prieči dobrým mravom v tých výnimočných prípadoch, v ktorých je výrazom zneužitia tohto práva na úkor účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil. Ustanovenie § 3 ods. 1 OZ je všeobecným ustanovením hmotnoprávnej povahy, ktoré dáva súdu možnosť posúdiť, či výkon subjektívneho práva je v súlade s dobrými mravmi a v prípade, ak to tak nie je, požadovanú ochranu odoprieť. Postup podľa uvedeného ustanovenia má miesto iba v ojedinelých a vo výnimočných prípadoch, a to vtedy, ak vznesenie námietky premlčania. Výrazom zneužitia práva v neprospech toho účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by nepriznanie jeho nároku súdom v dôsledku uplynutia premlčacej doby bolo neprímerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom uplatňovaného práva a dôvodmi, pre ktoré svoje právo včas neuplatnil, (prípadne, kedy k výkonu práva založeného zákonom dochádza z iných dôvodov, než je dosiahnutie hospodárskych cieľov), či uspokojenia iných potrieb, kedy hlavnou alebo aspoň prevažujúcou motiváciou je úmysel poškodiť, či znevýhodniť povinnú osobu (tzv. šikanózný výkon práva). Tieto okolnosti musia byť naplnené v takej výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do princípu právnej istoty, akým je odopretie práva uplatniť námietku premlčania. Preto pre odopretie účinkov vznesenej námietky premlčania z dôvodu ich rozporov s dobrými mravmi sú rozhodujúce individuálne okolnosti, za ktorých bola námietka premlčania uplatnená.

29.9. Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 33/2012 zo dňa 3. októbra 2012 - Námiетка premlčania zásadne dobrým mravom neodporuje, ale môžu nastať situácie (napr. v pomere blízkych príbuzných či spolupracovníkov alebo spolumajiteľov firmy a pod.), že uplatnenie tejto námietky je výrazom zneužitia práva na úkor strany konania, ktorá márne uplynutie premlčacej doby nezavinila, a voči ktorému by za takej situácie zánik nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby bol neprímerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a s dôvodmi, pre ktoré svoje právo neuplatnil včas. V duchu tohto právneho názoru sa uplatnenie premlčacej námietky môže priečiť dobrým mravom len vo výnimočných prípadoch, keď by bolo na úkor strany konania, ktorá márne uplynutie premlčacej doby nezavinila, alebo keď by sa aprobovalo konanie, ktoré je contra bonos mores (§ 3 ods. 1 OZ).

29.10. Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 176/2011 zo dňa 20. apríla 2011 - Vo všeobecnosti nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania žalovaným mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, pretože výkon žiadneho práva nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. O takýto prípad však môže ísť iba výnimočne. V rozpore s dobrými mravmi môže byť však len taký výkon práva strany konania v občianskom súdnom konaní, ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhej strany konania, pričom vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhá strana konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinila a voči nemu by za tejto situácie priznanie účinkov premlčania bolo neprímerane tvrdým postihom. Pre posúdenie tejto primeranosti je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu, najmä vziať do úvahy charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody, pre ktoré právo nebolo uplatnené pred uplynutím premlčacej doby.

29.11. Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 542/2013 zo dňa 23. septembra 2013 - Uplatnenie námietky premlčania je vo všeobecnosti potrebné považovať za výkon práva v súlade s dobrými mravmi. Ak strana konania, voči ktorému sa táto námietka uplatnila, chce vylúčiť účinky tejto námietky pre rozpor s dobrými mravmi, mal by v zásade tento rozpor v konaní uplatniť a tento rozpor aj náležite preukázať. Pokiaľ ide o argumentáciu sťažovateľov, že námietku rozporu s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 OZ mal vyhodnotiť krajský súd v odvolacom konaní bez ohľadu na to, či druhá strana takýto rozpor výslovne namieta, ústavný súd konštatuje, že tento argument nie je neopodstatnený. Námietku premlčania by bolo možné vyhodnotiť ako rozpornú s dobrými mravmi. S prihliadnutím na ďalšie relevantné okolnosti tohto prípadu podľa názoru ústavného súdu však toto pochybenie nedosahuje takú intenzitu, aby bolo spôsobilé zasiahnuť do označených práv sťažovateľov materiálnym spôsobom.

30. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že uvedená judikatúra dovolacieho, ako aj ústavného súdu, v otázke premlčania a dobrých mravov je v zásade ustálená v tom, že nevylučuje, že vznesenie námietky premlčania by mohlo byť v rozpore s dobrými mravmi, avšak vždy musí ísť o veľmi výnimočné prípady, v ktorých je výrazom zneužitia tohto práva na úkor strany, ktorá márne uplynutie premlčacej doby nezavinila. Postup podľa § 3 ods. 1 OZ má miesto iba v ojedinelých a vo výnimočných prípadoch, keď voči strane konania by nepriznanie jej nároku súdom v dôsledku uplynutia premlčacej doby bolo neprímerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom uplatňovaného práva a dôvodmi, pre ktoré svoje právo včas neuplatnil, prípadne kedy k výkonu práva založeného zákonom dochádza z iných dôvodov, než je dosiahnutie hospodárskych cieľov, či uspokojenia iných potrieb, kedy hlavnou alebo aspoň prevažujúcou motiváciou je úmysel poškodiť, či znevýhodniť povinnú osobu (tzv. šikanózný výkon práva). Tieto okolnosti musia byť naplnené v takej výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do princípu právnej istoty, akým je odopretie práva uplatniť námietku premlčania. V tomto smere je potrebné poukázať aj na jednu zo základných zásad súkromného práva - *vigilantibus iura scripta sunt* - právo patrí bdelym. Preto je potrebné pri skúmaní otázky, či je vznesenie námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi skúmať, či strana konania, ktorá sa dovoľáva rozporu s dobrými mravmi v súlade s § 3 ods. 1 OZ, postupovala s dostatočnou mierou starostlivosti a opatrnosti práve v súlade so zásadou *vigilantibus iura*, ktorá predpokladá, že každý zodpovedá za náležitú mieru predvídavosti a opatrnosti nielen pri vzniku právneho vzťahu, ale aj pri uplatňovaní svojich práv a výkone svojich práv a povinností z neho vyplývajúcich. Preto pre odopretie účinkov vznesenej

námietky premlčania z dôvodu ich rozporov s dobrými mravmi sú rozhodujúce individuálne okolnosti, za ktorých bola námietka premlčania uplatnená.

31. V danom prípade je dovolací súd názoru, že ani v spotrebiteľských sporoch nie je dôvod odchyliť sa od tejto ustálenej judikatúry, keď definícia dobrých mravov ako súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré v historickom vývoji preukazujú istú nemennosť, vystihujú podstatné historické tendencie, sú akceptované rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú povahu základných noriem správania, sa vzťahuje rovnako aj na spotrebiteľské vzťahy. Ustálená judikatúra v tomto smere rešpektuje a vychádza zo základných princípov práva, akými sú princíp právnej istoty, zásada rovnosti strán a rovnosti zbraní, zásada spravodlivosti, pri zachovaní zásady zvýšenej ochrany slabšej strany sporu.

32. V prejednávanom spore totiž okolnosti tohto prípadu nie sú takej výnimočnej povahy, ktoré by spôsobili prelomenie týchto zásad, kedy by bolo možné dôjsť k záveru, že vznesenie námietky premlčania žalovanými 1/, 2/ by bolo možné považovať za rozpor s dobrými mravmi.

33. Dovolací súd sa stotožňuje s názorom a dôvodmi vyslovenými odvolacím súdom, že žalobcovi bolo od začiatku ich právneho vzťahu po poskytnutí úveru zrejmé, že si žalovaní neplnia svoje povinnosti úver riadne splácať, preto mal ich správanie vyhodnotiť ako rizikové a dostupnými právnymi prostriedkami si ich dlh zabezpečiť pred tým, ako uplynie premlčacia lehota. Navyše žalobcom je peňažný ústav, ktorý má v predmete činnosti poskytovanie úverov, a teda má profesionálnu povinnosť si striehnuť ich riadne splácanie či splatenie, resp. zabezpečenie splatenia. Nie je obvyklé, aby bezdôvodne dôveroval opakovaným sľubom dlžníkov, ktorí síce tvrdia, že chcú splácať svoj dlh, ale v skutočnosti nekonajú, sú nečinní. Aj v tomto smere pri predstave zachovania určitej miery dôvery veriteľa k dlžníkovi sú určité limity, ktoré veriteľ ako riadny hospodár a zodpovedný subjekt si musí striehnuť a nemôže sa dovolávať porušenia dobrých mravov v prípade, keď sa dlžník dovoláva svojich práv, v tomto prípade uplatnenia zákonnej námietky premlčania.

34. Pokiaľ ide o možnosti a spôsoby, akými si žalobca mohol zabezpečiť svoju pohľadávku voči žalovaným, dovolací súd sa stotožňuje s názorom odvolacieho súdu v tomto smere. Navyše dodáva, že pohľadávku bolo možné si účinne zabezpečiť aj podľa § 45 ods. 2 zák. č. 233/1995 Z.z. (Exekučný poriadok) exekučným titulom, a to vyhlásením povinnej osoby voči oprávnenej o uznaní dlhu a vyhlásením povinnej osoby voči oprávnenej o súhlase s vykonateľnosťou vo forme notárskej zápisnice, v ktorom prípade je premlčacia lehota až 10 ročná.

35. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu, pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd preto jeho nedôvodné dovolanie zamietol podľa § 448 CSP.

36. Žalovaní boli v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešní (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol im nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

37. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.